

15 LAT DLA EDUKACJI
URE

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

SZKOLENIE

SERCE POLSKI – ŚLĄSK OPOLSKI

15 LAT DLA EDUKACJI
ORE

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

27-29.10.2025 r.

Niemcy, Polacy, tutejsi – jak dbać o wielokulturowe dziedzictwo regionu?

dr hab. Adriana Dawid, prof. Uniwersytetu Opolskiego

Śląsk na przestrzeni dziejów

Nazwa

GÓRNY ŚLĄSK

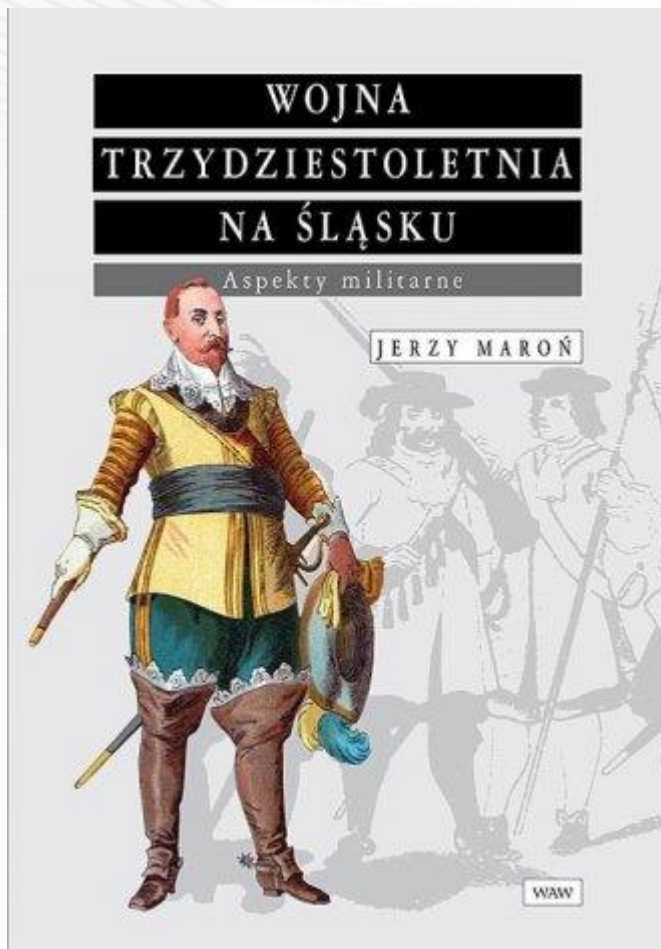
SILESIA SUPERIOR

OBERSCHLESIE

HORNÍ SLEZSKO

GŮRNY ŚLŮNSK

Wojna trzydziestoletnia 1618-1648

Wojny śląskie 1740-1763

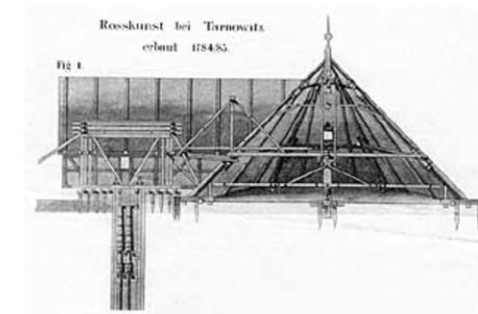
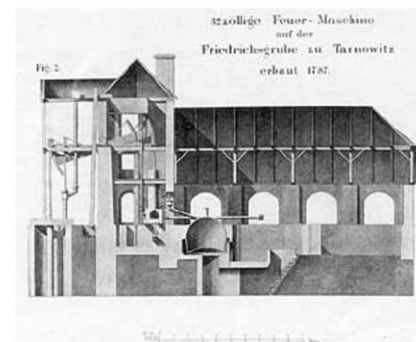

Fryderyk II przyjmuje hołd
stanów śląskich,
7 XI 1741 r., sala ratusza
wrocławskiego

Śląsk nie był pod zaborami

Druga połowa XIX w. - rozwój przemysłu

FRIEDRICH
WILHELM
VON
REDEN
(1752-
1815)

SCHEMAT MASZYNY PAROWEJ
SPROWADZONEJ DO TARNOWSKICH GÓR

Druga połowa XIX w. - rozwój przemysłu

**FRANZ
WINCKLER
(1803-1851)**

Druga połowa XIX w. - rozwój przemysłu

Friedrich Grundmann

Johanna von Schaffgotsch

15 LAT DLA EDUKACJI
ORE

1914-1918	I wojna światowa
1919	I powstanie śląskie
1920	II powstanie śląskie
1921 (marzec)	plebiscyt
1921 (maj-lipiec)	III powstanie śląskie
1922	podział Górnego Śląska

Kampania plebiscytowa na Górnym Śląsku

Der Kampf für unser Deutschtum.

Górnoślązacy walczyli po obu stronach konfliktu

Województwo śląskie 1922-1939

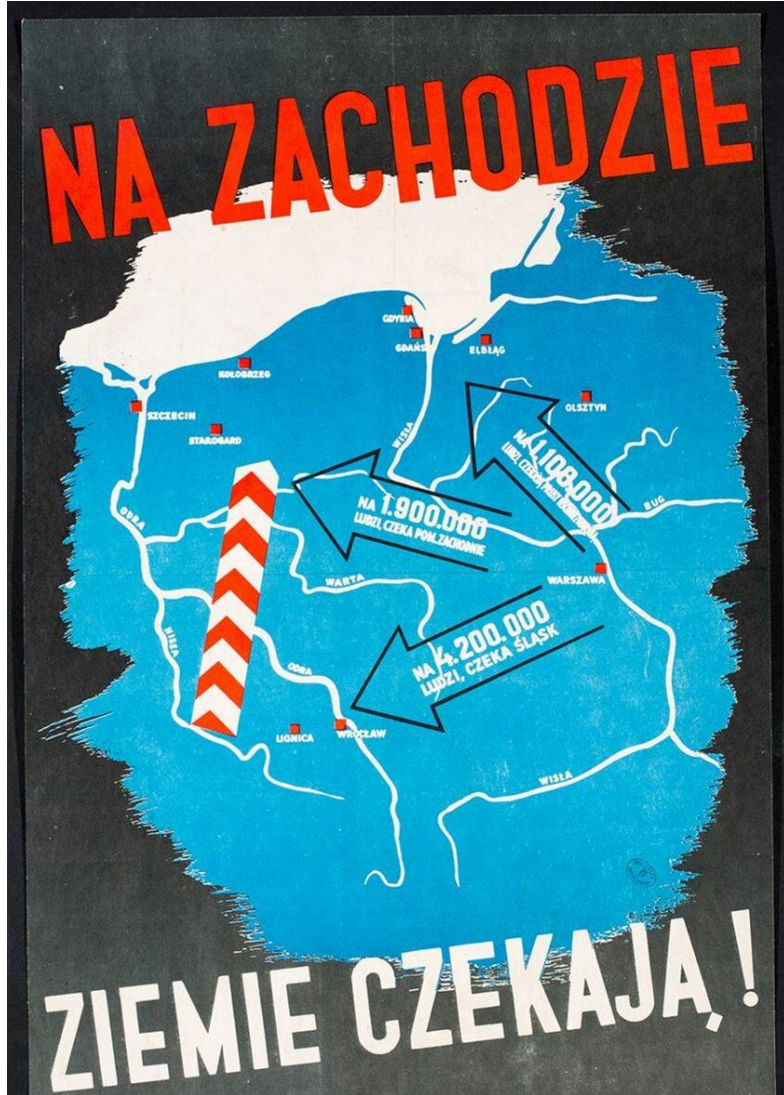

Rejencja opolska w okresie nazistowskim

Ilustracja B.110. Zabrze w latach 30., u góry maszerujący oddział SA; u dołu manifestacja z udziałem członków NSDAP i afiliowanych przy niej organizacji (źródło: Archiwum Państwowe w Katowicach).

Śląsk Opolski i Dolny nie był wyzwalany w 1945 roku

Powojnie

Zarząd Miejski w Gliwicach
 Nr. Aob-6/47
 (nazwa urzędu)

TYMCZASOWE ZAŚWIADCZENIE NR 1/47

Starosta powiatu — Prezydent miasta —
 w Gliwicach zaświadczca na podstawie przedłożonych
 dowodów, że Ob. _____
 urodzony dnia 18.I.1931 r, w Zabrze
 zamieszkały Gliwice, ul. Kalidy Nr.18 _____ jest

NARODOWOŚCI POLSKIEJ

Zaświadczenie niniejsze ma charakter tymczasowy i może być każdej
 chwili unieważnione.

Gliwice _____ 10. czerwca _____ 1947r.

ZARZĄD MIEJSKI
 w Gliwicach
 7

Prezydent Miasta:
 (Mikuniński)
 Podpis
 WicePrezydent

Śląsk wrócił do Macierzy? Ziemie Odzyskane?

Wielokulturowy Śląsk

TSKN

ZWIĄZEK
GÓRNOŚLĄSKI

Fundacja „Wieś Kresowa” oraz Stowarzyszenie „Nasz Grodziec” zapraszają na

XII OPOLSKIE SPOTKANIA KRESOWE

1945-2025
80. rocznica ekspatriacji Polaków z Kresów na Ziemię Zachodnie

**GRODZIEC,
30.08.2025R. (SOBOTA)**

15:30 Msza Święta w intencji Kresowian - kościół parafialny w Grodźcu
Po mszy świętej złożenie kwiatów pod pomnikiem Polakom wypędzonym z Kresów Wschodnich na Placu Haliny Gładkowej w Grodźcu

NA PLACU PRZY PLEBANII W GRODZCU

16:30 Pokaz Mody „Z Kresowego Kuferka”
16:45 Występy zespołów „Grodziec” i „Jutrzenka”
17:15 Koncert Zespołu „Zbrucz” z Tarnopola
18:15 Finał konkursu mody kresowej
18:30-19:30, 20:00-21:00 Koncert zespołu cygańskiego „Duj Duj” z Warszawy
21:00-22:00 Potancówka z kapelą „NoToCyk” z Piotrkówki

Konkursy z nagrodami

- na najlepszy strój inspirowany modą kresową
- jedzenie pierogów na czas
- ubijanie masła na czas

Pokazy rzemiosł

- garncarstwo
- plecionkarstwo
- kowalstwo

Ponadto

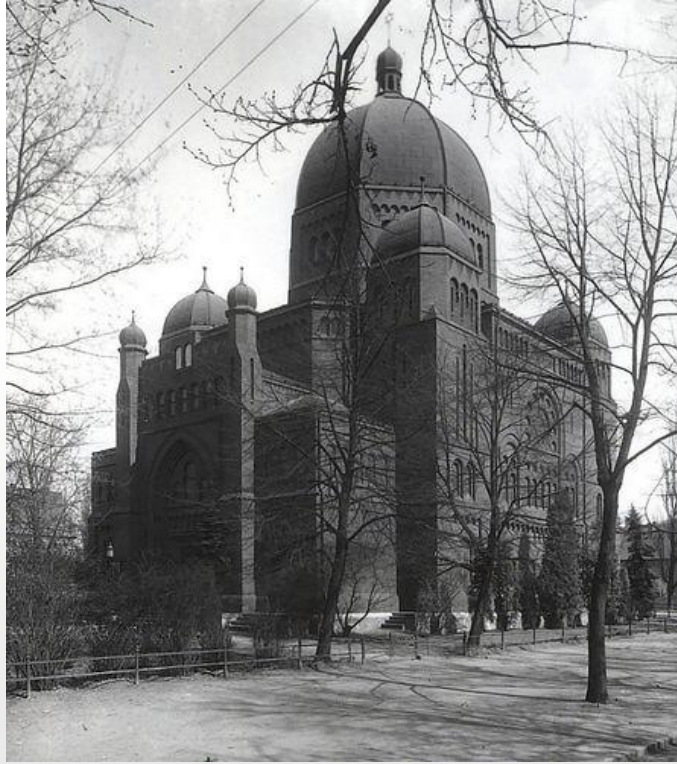
- prezentacja zabytkowych motocykli
- bufet (pierogi, grill, zimne napoje)

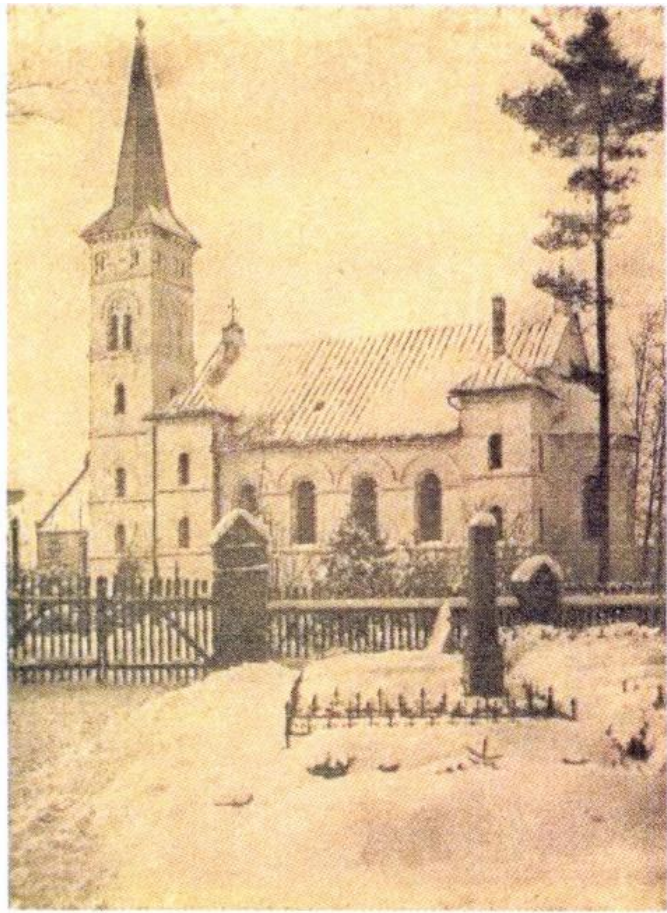

Opole.

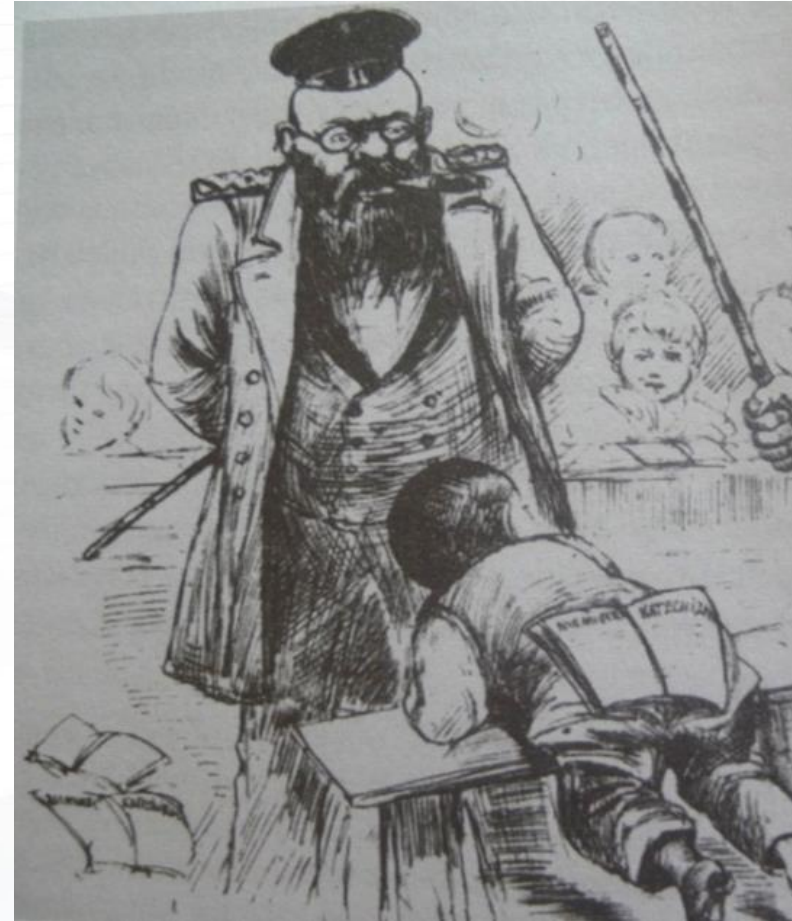
1910-1915 rok

Herberge zur Heimat.

Jak dbano o dziedzictwo kulturowe Śląska w przeszłości?

Kulturkampf

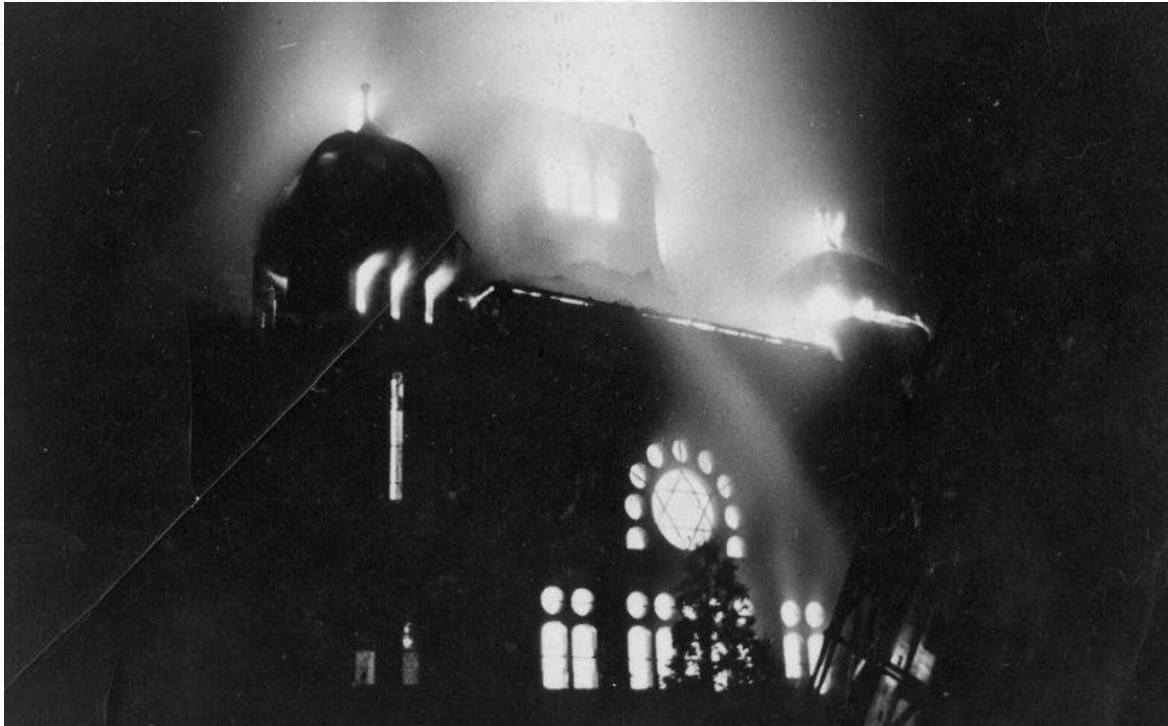

Polityka antyniemiecka w województwie śląskim

Michał Grażyński

Polityka antypolska i antysemita w rejencji opolskiej

Wer jetzt noch den
polnischen Gottesdienst
besucht, bekennt sich als

Pole
und übt offenen Verrat
am Deutschtum.

Wir warnen alle
Einwohner Bolkos am
polnischen Gottesdienst
teilzunehmen.

Plakat z Opola z 1939 roku: „Kto uczęszcza jeszcze teraz na polskie nabożeństwa uznaje się za Polaka i otwarcie zdradza niemieckość. Ostrzegamy wszystkich mieszkańców Bolko przed udziałem w polskich nabożeństwach”

Odniemczanie i polonizacja

**Przykłady współczesnych
działań wynikających
z troski o wielokulturowe
dziedzictwo Śląska**

JANUSZ KUŹNIECÓW

mojej małej ojczyźnie

Górny Śląsk

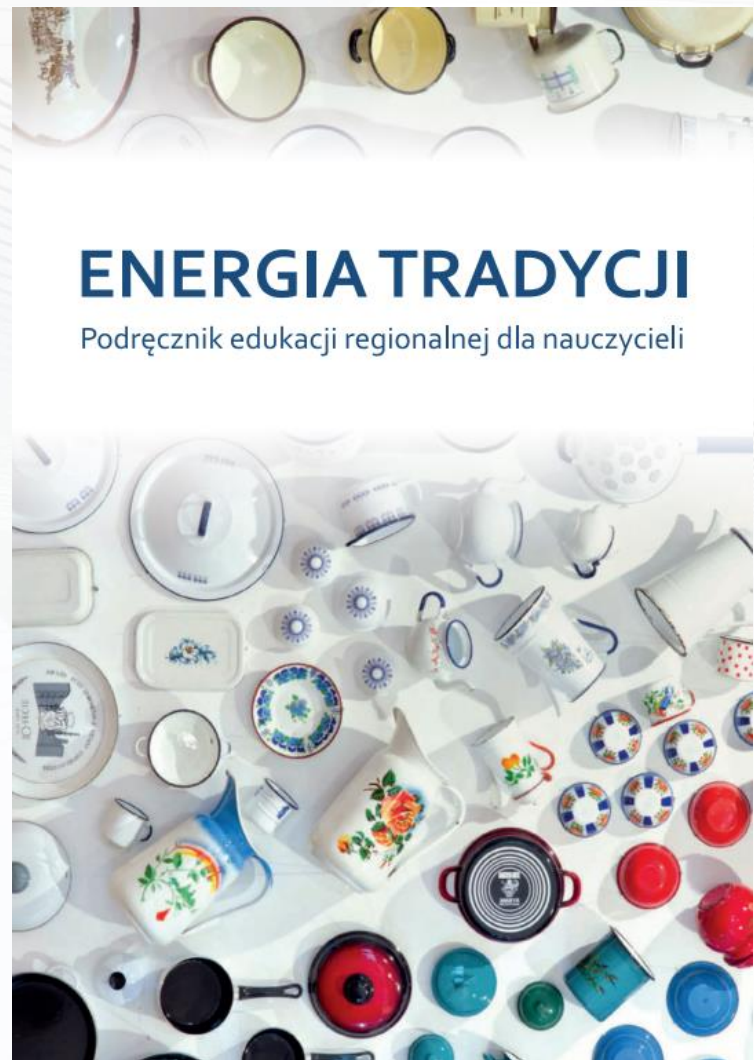
Edukacja regionalna
– dziedzictwo kulturowe
w regionie

DEMART

4

15 LAT DLA EDUKACJI
ORE

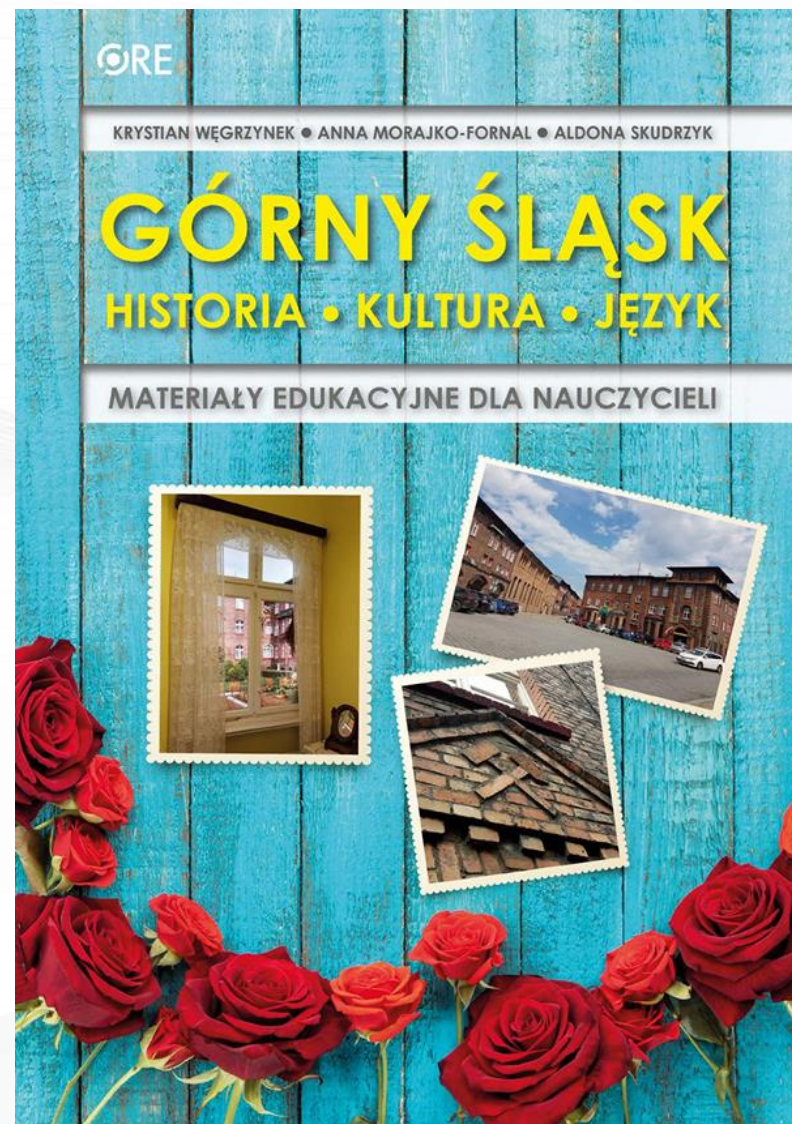

Elżbieta Naparstek, Norbert Niestolik, Aldona Urbanek, *Energia tradycji. Podręcznik edukacji regionalnej*, Rybnik 2018

Znane i nieznanne na Śląsku. Podręcznik dla Polaków i cudzoziemców chcących lepiej poznać Górny Śląsk, red. K. Gaboń, Katowice 2024

15 LAT DLA EDUKACJI
ORE

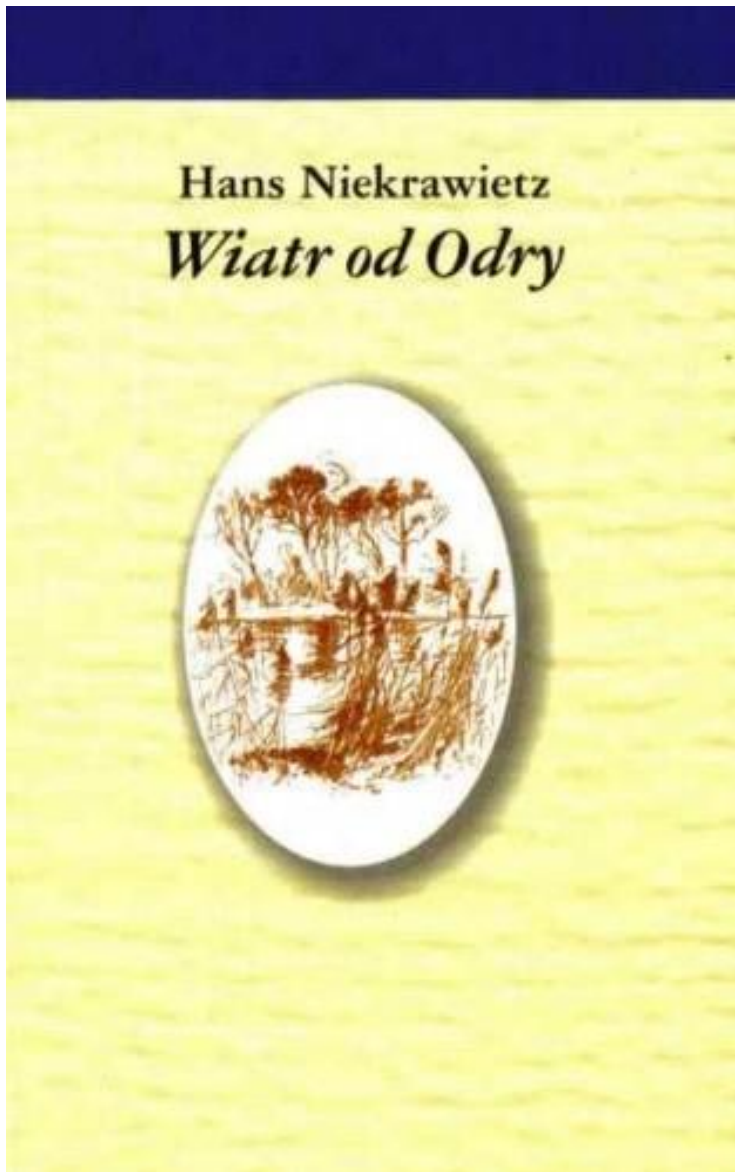

Zbigniew Rokita

Kajs

Opowieść o Górnym Śląsku

TAM,

MICHAEL SOWA

GDZIE

Ballada o śląskim Teksasie

NIE

W POSZUKIWANIU ZIEMI OBIECANEJ

PADA

LIRA
WYDAWNICTWO

CZEREŚNIE

MICHAEL SOWA

OD

Śląska saga, śląskie drogi

ŚWIĘTEJ

LOSY UWIKŁANE W HISTORIĘ

ANNY

LIRA
WYDAWNICTWO

MICHAEL SOWA

CMENTARZ

Śląska elegia w odstonach

SIEROTEK

ODNAJDYWANIE WŁASNYCH DRÓG

LIRA
WYDAWNICTWO

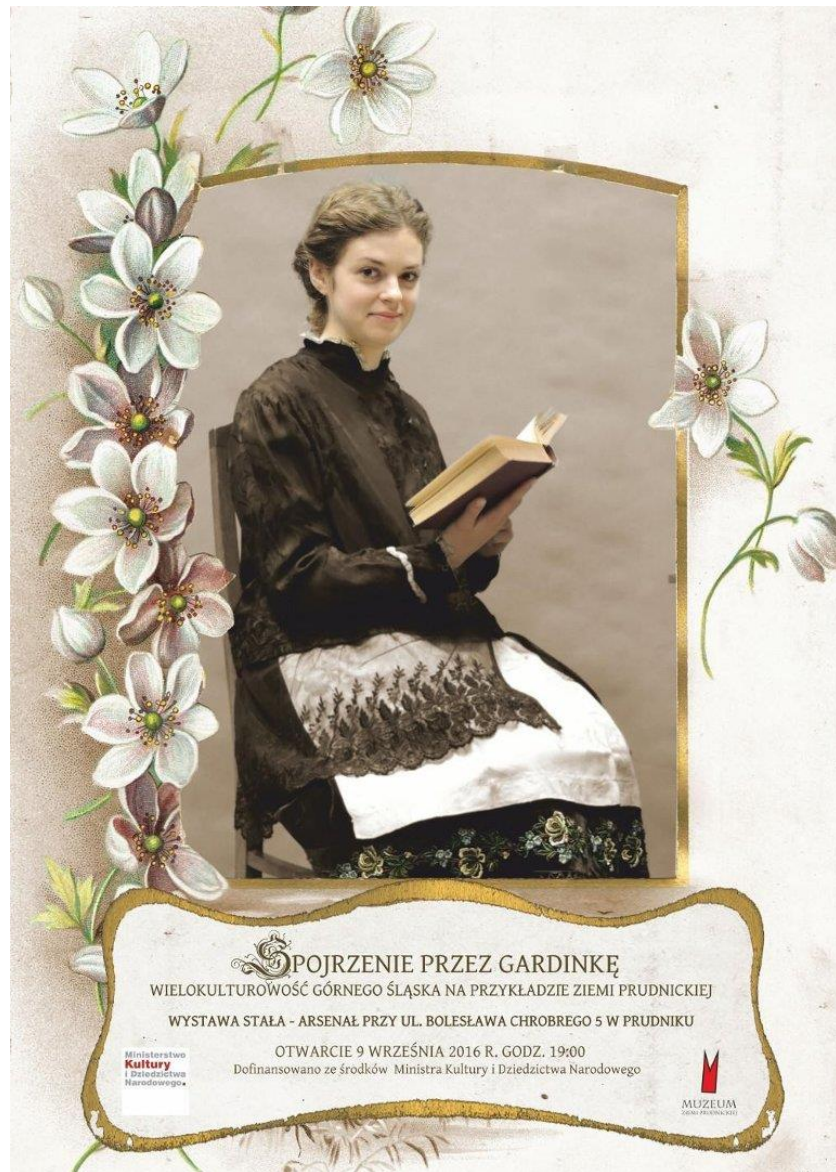
**MIANUJOM MIE
HANKA**

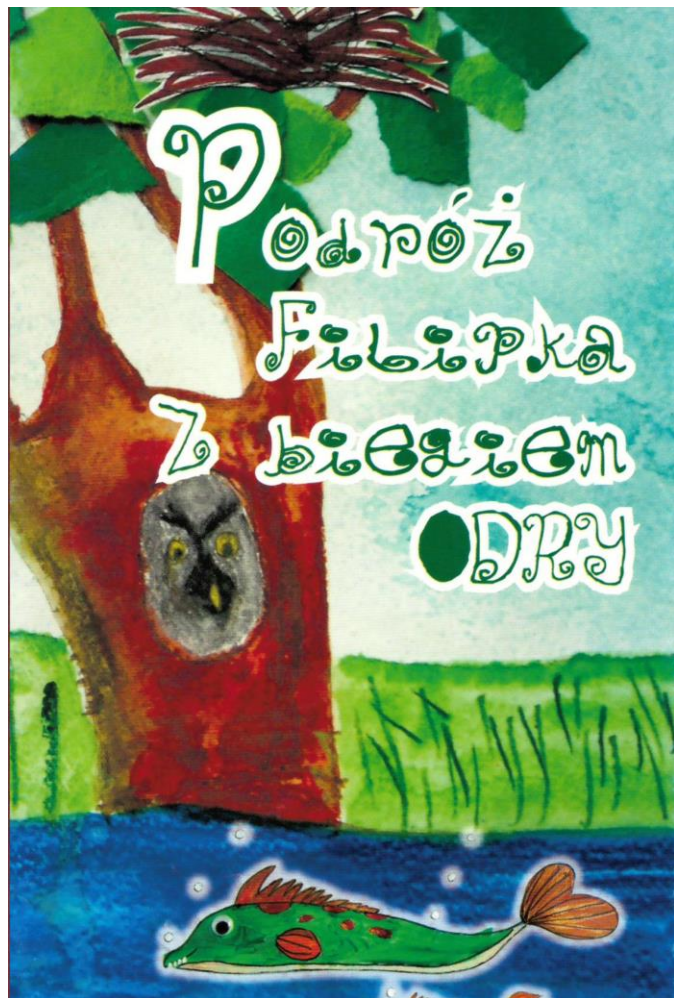
Muzeum Dziedzictwa i Kultury Kresowej
w Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu

Etnografia Opolszczyzny – tradycja i zmiana
Muzeum Śląska Opolskiego

Archiwum Państwowe w Opolu

MÓWIĄCE ZNAKI WŁADZY

Materiały edukacyjne
dotyczące książąt opolskich
i ich fundacji

Justyna Sowińska
Aleksandra Starczewska-Wojnar

OPOLE 2022

Kobiece tajemnice Karolinki

Archiwalne źródła do dziejów stroju Śląska Opolskiego

ARCHIWA
PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W OPOLU

Oferta Edukacyjna Archiwum Państwowego w Opolu

Scenariusze do pobrania

Materiały edukacyjne

Wolontariat

Czy zastanawialiście się kiedyś, jakie tajemnice skrywają archiwalne dokumenty? Zapraszamy wszystkich miłośników historii i ciekawych świata na fascynującą podróż w przeszłość! Nasza oferta edukacyjna to niepowtarzalna okazja, by zgłębić wiedzę archiwalną w przyjemny i inspirujący sposób.

1945

**KONKURS NA SCENARIUSZ LEKCJI
HISTORII/INNYCH ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH nt.
ROK 1945 NA ŚLĄSKU**

CZAS TRWANIA: 15.03.-15.05.2025 r.

REGULAMIN KONKURSU DOSTĘPNY NA STRONIE INSTYTUTU ŚLĄSKIEGO:
www.institutslaski.pl
Odbiorcy: nauczyciele, edukatorzy, doradcy metodyczni

Osoba do kontaktu: Jolanta Ilnicka: jilnicka@institutslaski.pl, tel. 531 413 489

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
INSTYTUT ŚLĄSKI

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smolki w Opolu
INSTYTUCJA KULTURY Samorządu Województwa Opolskiego
ARCHIWUM PAŃSTWOWE ARCHIWUM PARAFIANY W OPOLE
UNIWERSYTET ZIELONOGÓRSKI INSTYTUT HISTORII

Zapraszamy do udziału w III edycji
Konkursu
„Opowiem Ci o Kresach” – moja droga na Śląsk

Z KRESÓW NA ŚLĄSKO
Rokopis Wincenty

LEKSYKON
KRESOWANIE NA ŚLĄSKU
Tom I
Repatriacja
Repatriation

LEKSYKON
KRESOWANIE NA ŚLĄSKU
PO 1945 R.
Tom II

MIEJSKO-GMINNY DOM KULTURY W LEWINIE BRZESKIM
oraz
INSTYTUT ŚLĄSKI
zapraszają na spotkanie pt.:
“OPOWIEM CI O KRESACH”

- publikacje Instytutu Śląskiego dotyczące tematyki kresowej przedstawi z-ca dyrektora Instytutu Śląskiego dr Krzysztof Kleczek
- III edycję konkursu “Opowiem Ci o Kresach” - moja droga na Śląsk przedstawi Joanna Siek
- podczas spotkania będzie możliwość nabycia prezentowanych publikacji

DATA: 12 MARCA 2025 R. GODZ.: 17:00

MIEJSCE: MIEJSKO-GMINNY DOM KULTURY W LEWINIE BRZESKIM

www.institutslaski.pl www.mgd-k-lb.pl

II wojna światowa
 we wspomnieniach mieszkańców
 Górnego Śląska

Zweiter Weltkrieg
 in Erinnerungen der Einwohner
 Oberschlesiens

Archiwum Historii Mówionej
 Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
 Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

PODCAST
 Archiwum Historii Mówionej
 Archiv der erzählten Geschichte

Silesia Storys
 Ereignisse, Menschen, Geschichte

Wydarzenia, Ludzie, Historie

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
 Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit
 www.haus.pl

Prof. Maria Semejs, Prof. Joanna Rostropowicz, Dr hab. Jerzy Goraalik, Grzegorz Kulik

XXX Seminarium Śląskie „Śląska mozaika – Rola wielokulturowości w kształtowaniu regionu”
 29. Schlesienseminar „Schlesiens Mosaik der Kulturen – die Bedeutung der kulturellen Vielfalt für die Region”

II PANEL
**ŚLĄSKI TYGIEL
 DER SCHLESISCHE
 SCHMELZTIEGEL**

29.10.2024, 16:30–18:30
 Centrum Nauka i Biznes, ul. Waryńskiego 4, Opole

Organizatorzy: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Śląskie Centrum Kultury, Muzeum Śląskie, Śląskie Centrum Nauki i Biznesu, Śląskie Centrum Kultury i Dziedzictwa, Śląskie Centrum Kultury i Dziedzictwa, Śląskie Centrum Kultury i Dziedzictwa, Śląskie Centrum Kultury i Dziedzictwa

**DOM WSPÓŁPRACY
 POLSKO-NIEMIECKIEJ**
 HAUS DER DEUTSCH-POLNISCHEN
 ZUSAMMENARBEIT

Obchody rocznicowe

1919 rok

I powstanie śląskie

1920 rok

II powstanie śląskie

marzec

1921 roku

plebiscyt górnośląski

maj–lipiec

1921 roku

III powstanie śląskie

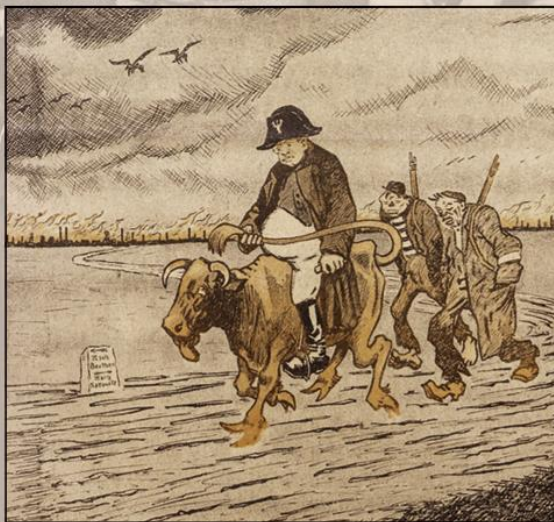
1922 rok

podział Górnego
Śląska pomiędzy
Polskę a Niemcy

Wojciech Korfanty i Kurt Urbanek

Na czas plebiscytu powstały dbające o interesy mieszkańców niemiecki i polski komisariat plebiscytowy. Na czele polskiego stał Wojciech Korfanty. Według jednej z popularnych wówczas opinii miał on obiecać wszystkim, którzy zagłosują za przyłączeniem Śląska do Polski po krowie, stąd popularne wówczas określenie dla zwolenników Polski Korfantys Kuh (krowa Korfantego).

Na czele niemieckiego komisariatu plebiscytowego (Plebiszitkommissariat für Deutschland) stał Kurt Urbanek. Podczas kampanii przed głosowaniem żartowano z złożonej przez niego obietnicy dostarczenia dla Górnoślązaków kóz (Urbaneks Ziege)

Wojciech Korfanty jako pokonany Napoleon

Kurt Urbanek. Ilustracja ze strony tytułowej „Pierona”

MEMY

Gynau žech sie dowiedziōł žech je hanys

Jō idōncy na zalã rozprōw w Niymcach za kradziyż piwa (przecã stoło napisane bier to žech wziōn)

TSKN NA ŚLĄSKU OPOLSKIM ZAPRASZA NA

SPACERY PO OPOLU

20.08.2022, Spacer z Karolem Musiołem, 12.00, start: Plac Teatralny, prowadzi dr Joanna Filipczyk

17.09.2022, Zbrodnia, kara, występ - kryminalne dzieje Opola, 12.00, start: Plac Józefa Piłsudskiego, prowadzi Beata Kubica i dr Gerhard Schiller

1.10.2022, Spacer po miejskiej nekropolii przy Wrocławskiej, 12.00, start: Wrocławska 3 (spod Biedronki), prowadzi: Joanna Filipczyk

7.10.2022, Śladami historii przyrodniczego bogactwa wyspy Bolko, 12.00, start: Most Bolko (od strony miasta), prowadzi Krystyna Słodczyk

8.10.2022, Rzeźba w przestrzeni miejskiej Opola, 10.00, start: pl. Daszyńskiego / Fontanna Ceres, prowadzi: dr Monika Adamska

15.10.2022, W poszukiwaniu międzywojennego modernizmu, 10.00, start: plac Adama Mickiewicza, prowadzi: dr Monika Adamska

22.10.2022, Tu nikt nie umrze z pragnienia, 10.00, start: plac Piłsudskiego 15-16, prowadzi: Maciej Borkowski

6.11.2022, Śladami chrześcijańskiej historii Opola, 12.00, start: Kościół "na Górze", prowadzi: dr Gerhard Schiller

11.11.2022, Śladami Leo Baecka i żydowskiej gminy wyznaniowej w Opolu, 10.00, start: Szpitalna 1, prowadzi: dr Gerhard Schiller, Beata Kubica

19.11.2022, Opolski szlak kobiet na stulecie praw, 12.00, start: Mały Rynek, prowadzi: Beata Kubica

Organizator: Finansowanie: OPOLE

Ilość miejsc ograniczona. Prosimy zgłoszenie chęci udziału w spacerach na skgd.pl

spacer po Opolu

SPACER PO MIEJSCACH ZWIĄZANYCH Z KRAJOWYM FESTIWALEM POLSKIEJ PIOSENKI

CZWARTEK 12.06 14:00
PIĄTEK 13.06 13:00

SZLAK OPOLSKICH LEGEND

WAKACYJNE WYCIECZKI PO OPOLU ŚLADAMI MAGII I TAJEMNIC

OPOLE

spacery po mieście, którego już nie ma
Spaziergänge durch eine Stadt, die es nicht mehr gibt

Autorski Spacerownik
Thematische Spaziergänge verschiedener Autoren

Monika Adamska • Maciej Borkowski • Joanna Filipczyk
Beata Kubica • Gerhard Schiller • Krystyna Słodczyk

Heinrich Mützel
(1797-1868)

Eduard Grützner
(1846-1912)
i jego „pijaczkowie
w habitach”

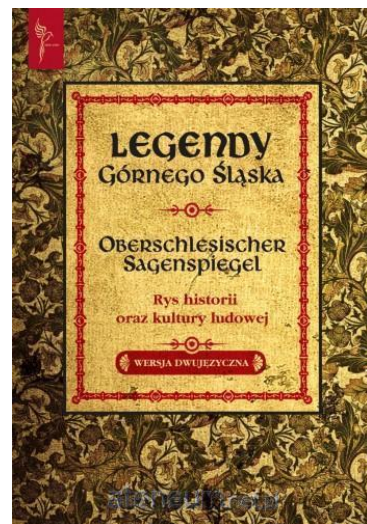
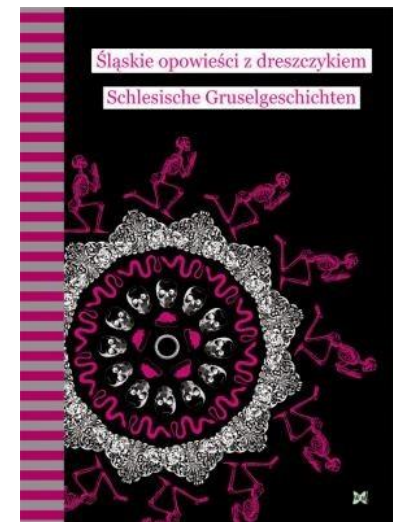
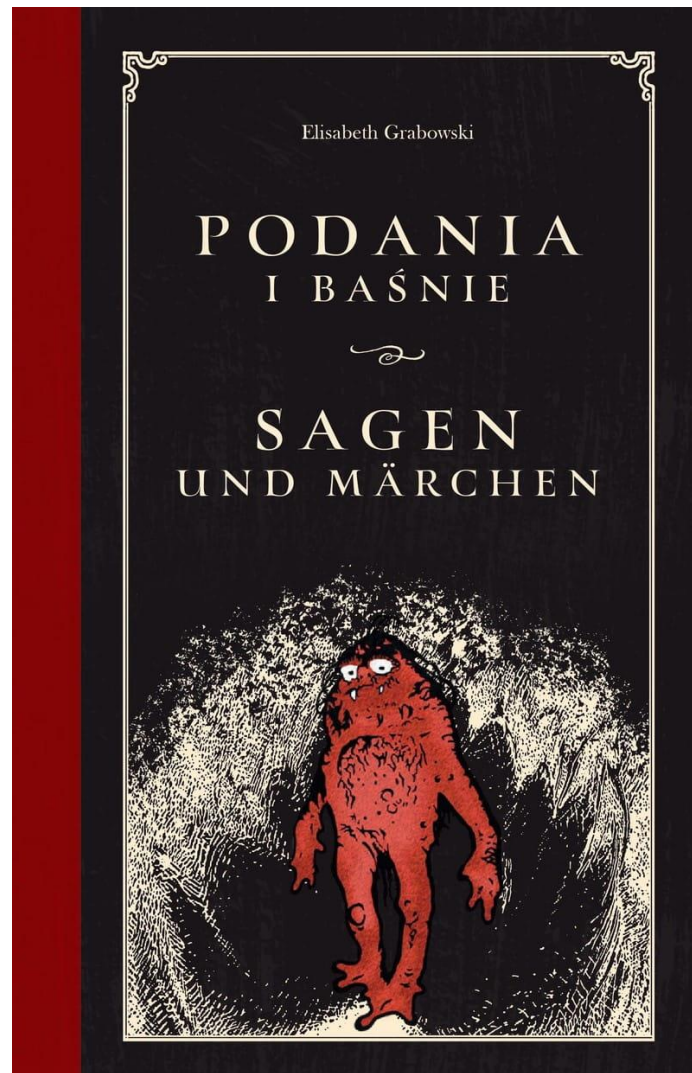

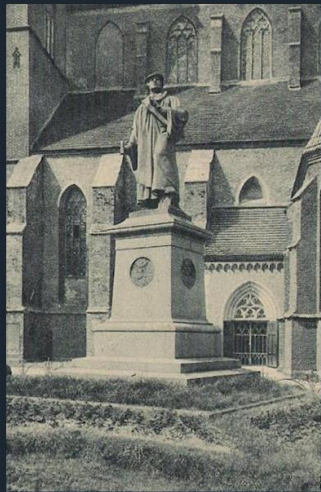
Friedrich Wilhelm Kunert (1865-)

Georg Nerlich
(1892-1982)
malarz Odry

BRZEG

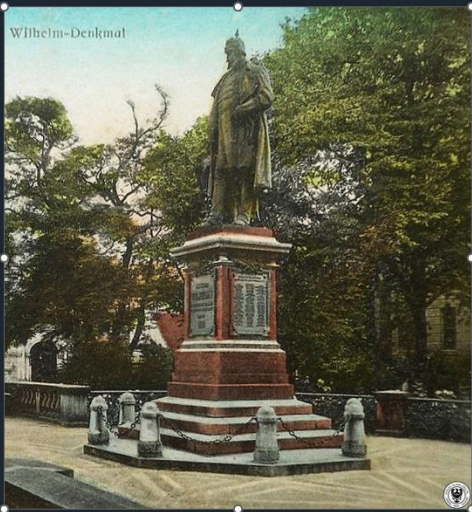

Prudnik

Opole

Wilhelm-Denkmal

Pomnik żołnierzy 23 Rezerwowego Pułku Piechoty poległych na I wojnie światowej

Dziękuję za uwagę

dr hab. Adriana Dawid, prof. Uniwersytetu Opolskiego